

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2023-1337
Den 8. maj 2023

Rådsmøde (udenrigsanliggender - handel) den 25. maj 2023

SAMLENOTAT

1. EU's handelsrelationer til USA.....	2
2. EU's handelsrelationer til Kina	5
3. WTO: Forberedelse af WTOs 13. ministerkonference	8

1. EU's handelsrelationer til USA

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af det aktuelle handelspolitiske forhold mellem EU og USA. På det handelspolitiske område præges det bilaterale forhold grundlæggende af positivt momentum, især i samarbejdet i det fælles handels- og teknologiråd (TTC), som mødes for fjerde gang den 30.-31. maj 2023 i Luleå, Sverige. Det transatlantiske forhold er dog blevet udfordret efter vedtagelsen af den amerikanske lovpakke Inflation Reduction Act (IRA) i august 2022, men det er lykkedes at nå til enighed om visse indrømmelser til EU, som afbøder nogle af de negative konsekvenser af IRA for europæiske virksomheder, og EU-Kommissionen og Det Hvide Hus arbejder på yderligere løsninger, herunder gennem en bilateral aftale mellem EU og USA om kritiske mineraler. Regeringen ser USA som en tæt allieret og understøtter, at EU arbejder aktivt og konstruktivt for et stærkt transatlantisk samarbejde med USA, også på det handelspolitiske område.

2. Baggrund

Det transatlantiske handelspolitiske forhold mellem EU og USA er generelt i god gænge efter Biden-administrationens tiltrædelse. Geopolitikkens genkomst, Ruslands ulovlige invasion af Ukraine, og ikke mindst Kinas øgede selvbevidsthed og globale ambitioner har yderligere medvirket til at bringe EU og USA tættere sammen, også på det handelspolitiske område. Vedtagelsen af den amerikanske Inflation Reduction Act (IRA) i august 2022 har dog udfordret det bilaterale handelspolitiske forhold, men der er nogen politisk vilje i Det Hvide Hus til at søge at imødekomme EU's kritik af IRA's konkurrenceforvridende elementer. Selv om en ændring af lovgivningen ikke er realistisk, har Biden-administrationen i forbindelse med implementeringen af lovgivningen imødekommet dele af EU's kritik, bl.a. vedr. eldrevne erhvervskøretøjer. Der arbejdes endvidere på en bilateral aftale om kritiske mineraler, som i amerikansk optik formelt vil kunne karakteriseres som en 'frihandelsaftale', hvorved en del af den forudsete skatterabat vil kunne blive aktuel ved køb af europæiske elbiler til privat brug. En sådan aftale vil formentlig minde om den aftale, som blev indgået mellem USA og Japan den 28. marts 2023 om at styrke og diversificere forsyningskæderne for kritiske mineraler. Andre IRA-udfordringer består fortsat. En række af de programmer, der af Kommissionen kritiseres som WTO-stridige, kan potentielt få negative konsekvenser for grøn produktion og grønne investeringer i EU inden for teknologiske nøglesektorer som fx brint.

EU og USA arbejder desuden på at nå til enighed om en aftale om globalt samarbejde om bæredygtigt stål og aluminium inden udgangen af oktober 2023. Tiden er knap og situationen vanskeliggøres bl.a. af, at USA anser EU's egen vedtagne CO₂-grænsetilpasningsmekanisme (CBAM) som en væsentlig og reel udfordring, som kræver en politisk løsning på højt niveau. Hvis det ikke lykkes at nå til enighed om en aftale (eller en fristudsættelse), ophører den midlertidige suspension af told siden oktober 2021, og tolden vil således – alt andet lige - blive genindført ved årets udgang.

Et af de mest positive tiltag efter Biden-administrationens tiltrædelse er etableringen af det transatlantiske handels- og teknologiråd, TTC, som siden 2021 har været et dialogforum for koordination og samarbejde mellem EU og USA om tekniske og politisk-strategiske aspekter af global handel, økonomi og teknologi. TTC er således det eneste forum for reelt handelspolitisk samarbejde med USA, idet EU ikke siden TTIP – frihandelsforhandlingerne med USA, der blev opgivet i 2016 – har forhandlet om en bilateral handelsaftale med USA. TTC har især vist sit værd i forbindelse med eksportkontrol og sanktioner over for Rusland efter Ruslands ulovlige invasion af Ukraine, men har også vist sig nyttig for et tættere samarbejde og dialog om fælles målsætninger inden for kunstig intelligens, modstandsdygtige forsyningskæder for bl.a. halvledere og inden for den grønne og digitale omstilling. Det fjerde halvårslige højniveaumøde (TTC4) afholdes den 30.-31. maj 2023 i Luleå i Sverige. Der ventes vedtaget en fælles erklæring.

Ved TTC3 i december 2022 blev et nyt initiativ for bæredygtig transatlantisk handel (TIST) annonceret. Det er forventningen, at TIST fremover vil udgøre en central ramme for den handelspolitiske dialog i TTC. I marts 2023 annoncerede præsident Biden og EU-Kommissionsformand von der Leyen desuden en Clean Energy Incentives Dialogue (CEID). CEID skal foregå inden for TTC med henblik på at fremme en tæt transatlantisk dialog og koordination af grønne subsidier og incitamenter til investeringer i grøn energi.

3. Formål og indhold

Kommissionen ventes på rådsmødet at give en orientering om det aktuelle handelspolitiske forhold mellem EU og USA med særligt fokus på forberedelserne af det fjerde højniveaumøde i TTC den 30.-31. maj 2023 samt status på drøftelserne med USA om IRA.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant for drøftelsen.

6. Gældende dansk ret

Drøftelsen medfører ikke i sig selv behov for ændringer af dansk lovgivning.

7. Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv konsekvenser for samfundsøkonomien, EU's budget, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

EU's medlemslande ventes generelt at støtte Kommissionens fortsatte tilgang om at styrke dialogen og samarbejdet med USA i et tæt transatlantisk handelspolitisk partnerskab, herunder i TTC. Samtidig ventes grundlæggende bred opbakning til Kommissionens bestræbelser på at afbøde yderligere negative konsekvenser af IRA's WTO-stridige elementer, bl.a. via en aftale om kritiske mineraler, ligesom der ventes bred enighed om vigtigheden af at nå til enighed om en aftale om globalt samarbejde om bæredygtigt stål og aluminium inden udgangen af oktober i år.

10. Regeringens generelle holdning

USA er en helt central alliancepartner for Danmark, også på det handelspolitiske område. Regeringen støtter, at EU indgår aktivt og konstruktivt i den handelspolitiske dialog med USA om at sikre et stærkt strategisk transatlantisk partnerskab baseret på fælles demokratiske værdier, herunder konkrete resultater i TTC, som samtidig kan bidrage til at fremme en ambitiøs og fortsat åben, men også mere robust og strategisk europæisk handelspolitik.

Regeringen ser generelt positivt på USA's ambitiøse klimapolitiske målsætninger i IRA, men støtter Kommissionens bestræbelserne på at finde løsninger på de udfordringer, som diskriminerende elementer samtidig stiller. For regeringen er det væsentligt, at det regelbaserede internationale handelssystem respekteres og efterleves. Regeringen støtter bestræbelserne på at nå til enighed om en aftale om globalt samarbejde om bæredygtigt stål og aluminium inden udgangen af oktober 2023.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

EU's handelsrelationer til USA har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 16. november 2022 (skriftlig forelæggelse). Udenrigsministeren orienterede desuden Folketingets Europaudvalg om EU's handelsrelationer til USA i den handelspolitiske redegørelse den 17. marts 2023.

2. EU's handelsrelationer til Kina

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af status for handelsrelationen mellem EU og Kina. EU's forhold til Kina tager udgangspunkt i EU-institutionernes fællesmeddelelse fra 2019, som fastslår behovet for at anskue Kina både som økonomisk konkurrent, partner og systemisk rival. Regeringen støtter EU-tilgangen og arbejder for EU-enighed over for Kina på det handelspolitiske område.

2. Baggrund

Kina har stigende kommerciel og økonomisk betydning for EU og for Danmark. Til trods for aftagende vækstrater de senere år ventes Kina at stå for 20 pct. af væksten i verdensøkonomien frem mod 2030. Kinas andel af Danmarks samlede eksport er ca. fordoblet siden 2005, og over 500 danske virksomheder har etableret sig på det kinesiske marked. Samtidig oplever danske og europæiske virksomheder stigende udfordringer i konkurrencen med kinesisk erhvervsliv – både i Kina, på de globale markeder samt i EU's indre marked – i form af ulige markedsvilkår, mangelfuld beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, statsubsidiering og tvungen teknologioverførsel.

Parallelt er der en udbredt stigende bekymring i EU over Kinas ageren globalt, herunder i Europa. F.eks. udstiller Litauen/Kina-krisen behovet for, at EU styrker sin modstandskraft og evne til i højere grad at stå sammen mod ydre pres på handels- og investeringsområdet. Mere overordnet udfordrer Kinas evne og vilje til at forfølge egne politiske og økonomiske målsætninger, herunder gennem alvorlige overtrædelse af menneskerettighederne, EU's grundlæggende værdier om demokrati, frihed og åbenhed.

Udviklingen er afsæt for EU's skærpede handelspolitiske tilgang over for Kina. Fællesmeddelelsen fra Kommissionen og den Fælles Udenrigstjeneste fra marts 2019 fastslår behovet for at anskue Kina både som økonomisk konkurrent, partner og systemisk rival. Den gør det samtidig klart, at EU fortsat ønsker at samarbejde med Kina f.eks. på klimaområdet, men ud fra klart definerede interesser og principper med henblik på større ligevægt og gensidighed i de økonomiske relationer. I de senere år har EU styrket sin unilaterale værktøjskasse for bedre at kunne beskytte sig mod misbrug af sit traditionelt meget åbne marked og bl.a. moderniseret de defensive handelsinstrumenter og indført en mekanisme på EU-niveau vedr. screening af udenlandske investeringer, ligesom der forventes snarlig vedtagelse af et EU-instrument til at modgå brug af økonomisk tvang til politiske formål. EU er desuden aktivt engageret i at reformere WTO med henblik på at gøre organisationen bedre i stand til at håndtere unfair handelspraksis, herunder fra kinesisk side.

I den seneste tid er EU's forhold til Kina blevet yderligere anspændt. Kinas manglende vilje til at fordømme Ruslands invasion af Ukraine bidrager til at øge de eksisterende modsætningsforhold og var et centralt tema på både EU/Kina-topmødet i april 2022 og på EU/Kina højniveaudialogen om handels- og økonomispørgsmål den 19. juli 2022. På sidstnævnte modsatte EU sig enhver form for økonomisk tvang og opfordrede Kina til at ophæve restriktive foranstaltninger mod litauisk eksport og arbejde mod mere ligevægt og gensidighed i handelsrelationerne og lempe COVID-restriktioner. Det anspændte forhold komplicerer processen om EU og Kinas bilaterale investeringsaftale (CAI), der blev færdigforhandlet ultimo 2020, men ligger stille som konsekvens af kinesiske modsanktioner mod europæiske personer og enheder i marts 2021.

Endvidere afholdt Kommissionsformanden, Ursula von der Leyen, den 30. marts 2023 en større tale ved Mercator Institute for China Studies and the European Policy Centre om det generelle forhold til Kina, hvor også udviklinger i handelspolitikken stod centralt. I den forbindelse blev der sat fokus på bl.a. sikkerhedshensyn i det økonomiske samarbejde og perspektiver på ideer om skærpelse af eksportkontrol og investeringsscreening.

3. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte EU's handelsrelationer til Kina, herunder hvorledes EU kan arbejde for mere ligevægt og gensidighed.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Drøftelsen medfører ikke i sig selv behov for ændringer af dansk lovgivning.

7. Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv konsekvenser for samfundsøkonomien, EU's budget, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er i Rådet bred opbakning til, at EU skal anlægge en mere realistisk og strategisk handelspolitisk tilgang til Kina i lyset af de stigende udfordringer. Der forventes også bred overordnet enighed om ikke at søge generel afkobling fra Kina, men derimod at arbejde for at minimere risici i handelsrelationen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter den multifacetterede tilgang til Kina som på en og samme tid værende en økonomisk konkurrent, partner og systemisk rival. Regeringen bakker desuden op om, at EU handelspolitisk skal arbejde for konkrete fremskridt, der holder Kina fast på tidligere løfter om indrømmelser, herunder bl.a. i forhold til at genoptage økonomiske reformer, arbejde mod mere ligevægt og gensidighed i samhandelsrelationerne og sikre arbejdstagerrettigheder.

Regeringen søger EU-enighed over for Kina på det handelspolitiske område. Regeringen arbejder også for at reducere sårbarheder og gøre Danmark og EU mindre afhængige af enkeltlande på kritiske områder, herunder ved at minimere risici uden at skabe generel afkobling.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Status for EU's handelsrelationer til Kina blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 25. maj 2022.

3. WTO: Forberedelse af WTOs 13. ministerkonference

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet ventes Kommissionen kort at informere og gøre status vedrørende arbejdet i WTO med af forberede den kommende ministerkonference i Abu Dhabi i februar 2024. Der ventes ikke en politisk drøftelse. I de aktuelle forhandlinger fokuseres der på at følge op på beslutningerne fra seneste ministerkonference i Genève i juni 2022, herunder vedrørende WTO-reform / tvistbilæggelsesreform, aftale vedrørende fiskerisubsidier, TRIPS, digital handel / e-handel, fødevarerforsyningsikkerhed / landbrug og udvikling. Det er regeringens overordnede holdning, at EU skal arbejde aktivt for et stærkt og regelbaseret multilateralt handelssystem og spille en aktiv og central rolle i arbejdet med reform af WTO og i forberedelsen af den kommende ministerkonference.

2. Baggrund

WTO's 13. ministerkonference (MC13) finder sted i Abu Dhabi, De Forenede Arabiske Emirater ultimo februar 2024. Det er i WTO håbet, at optimismen og det positive momentum fra den relativt succesfulde ministerkonference i Genève i juni 2022 (MC12), vil blive videreført og kan være med til at sikre flere resultater. Det er vigtigt, at WTO viser, at organisationen – selvom den er udfordret af generel uenighed mellem WTO-medlemmerne om yderligere handelsliberalisering, rivaliseringen mellem USA og Kina og de aktuelle globale kriser – stadig kan levere resultater og bidrage med løsninger på aktuelle problemer.

I de aktuelle forhandlinger fokuseres der især på at følge op på beslutningerne fra ministerkonferencen i Genève i juni 2022 (herunder vedrørende WTO-reform/tvistbilæggelsesreform, aftale vedrørende fiskerisubsidier, intellektuelle ejendomsrettigheder og covid-19-vacciner ("TRIPS waiver") digital handel/e-handel, fødevarerforsyningsikkerhed/landbrug og udvikling).

EU spiller traditionelt en meget aktiv rolle i WTO, herunder ift. reformdiskussionen, hvor man senest i februar i år lagde et reformforslag på bordet.

3. Formål og indhold

Kommissionen ventes på mødet kort at informere og gøre status for arbejdet i WTO med af forberede den kommende ministerkonference.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Drøftelsen medfører ikke i sig selv behov for ændringer af dansk lovgivning.

7. Konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv konsekvenser for samfundsøkonomien, EU's budget, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er blandt medlemslandene bred opbakning til, at EU fortsat skal arbejde aktivt for et stærkt og regelbaseret multilateralt handelssystem samt spille en aktiv og central rolle i reform af WTO, herunder af tvistbilægningssystemet, og at EU derfor også skal bidrage konstruktivt i arbejdet med at forberede og levere positive resultater på den kommende ministerkonference.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker stærkt op om det multilaterale handelssystem med WTO i centrum. Regeringen støtter et ambitiøst reformspor i WTO med opdatering af de fælles handelsregler, således at disse i højere grad fremmer international handel, der er fri, fair og bæredygtig og baseret på lige globale konkurrencevilkår. Regeringen støtter, at den nuværende toldfrihed for handel med digitale produkter forlænges på ministerkonferencen. Reform af WTO's appelorgan, revision af reglerne for subsidier og statsejede virksomheder og stærkere integration af miljø, klima og arbejdstagerrettigheder i WTO samt fastholdelse af det nuværende beskyttelsesniveau for intellektuelle ejendomsrettigheder i TRIPS-aftalen er blandt de danske prioriteter.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forberedelse af den 13. ministerkonference har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 16. november 2022 (skriftlig forelæggelse). Den 24. juni 2022 blev der oversendt en orientering om resultaterne fra den 12. ministerkonference med afsnit om reformarbejdet frem mod den kommende ministerkonference.